

GLASILO NEZAVISNE DELAVSKE STRANKE JUGOSLAVIJE

Izhaja vsak četrtek. — Uredništvo in upravnništvo: Turjaški trg št. 2, prilličje. — Naročnina: na mesec 4 Din, četrtletno 12 Din. — Dopisi se ne vračajo.

Štev. 14.

LJUBLJANA, četrtek, 19. julija 1923.

Leto I.

Prevarani goljufi.

Gospod Nikola Pašić se lahko smeje v brado, ker izmed vseh njegovih prebrisanosti mu ni uspela nobena tako dobro, kakor razkrinkanje radičevskega frazerstva in klerikalne hinavščine pred ljudstvom. Najboljše je pa še to, da je ta gospoda morala sama objaviti dokument svoje sramote. SLS je bila nekdanj mogočna gospodarica dežele Kranjske, po prevratu je bila avanzirala lakorekoč za samodržko cele Slovenije. To je bil paradiz za klerikalno buržuazijo in za tisti del takozvane inteligence, ki se je v precejšnjem številu podala pod okrilje SLS, ne sicer iz prepričanja, pač pa zavoljo korit. Tedaj so cveteli gospodarski zavodi SLS, tedaj so dobivali klerikalni fabrikantje za služke in klerikalni uradniki so avanzirali, kakor sedaj radikalci. Vsi ti elementi v zvezi z bogatimi kmečkimi magnati, ki so glavni udeleženci klerikalnih gospodarskih zavodov, so težko prenašali trdi kruh opozicije in ko so dobili odločilno besedo v stranki s pomočjo skrajno reakcionarnega kroga tiste duhovščine, ki obvladuje popolnoma katoliško tiskovno društvo in potem tega neposredno celo strankino časopisje in celo stranko, so začeli siliti v vlado. Pred volitvami so bili že v SLS ob stran politisnjeni vsi kolikor toliko naprednejši in socialno misleči ljudje in dr. Brejc in Remc (žalostne figure iz leta 1920) sta postala strankina diktatorja. Takoj po volitvah so porabili prvo priliko, da bi prišli zopet na vlado, ker odločujoči pridobitveni krogi in dobrih služb željni politični katoliki so postali nestrpnji. Začelo se je zakulisno barantanje z Radičem in z muslimanskimi fevdalci ter z radikali. Povdarjali moramo tu pred vsem to, da so gospodje klerikalci, ti največji demokrati pred bogom in ljudmi, vodili pogajanja tajno, in tudi zaupnikov niso informirali o vsebini svoje kravje kupčije, ki jo je sklenil dr. Brejc v družbi z republikancem Radičem z radikali. Da je bila kupčija sklenjena, se je videlo takoj, ko so klerikalci prišli v parlament in so, posebno v začetku, šli čez dno in strn z režimom, dočim je Radič na svoj način z abstinenco pripomogel Pašiću do večine. Vedelo se pa ni kaj so klerikalci dobili za plačilo za svoje službe radikalskemu režimu. Ko sta se pa skregala Pašić in Radič zavoljo oslove dlake, kakor pravi Radič, so se Radič in klerikalci zbal, da jih ne bi radikali prehiteli z objavo pogodbe in morali so ugrizniti v kislo jabolko in se spovedati javno sami svojega greha in celemu svetu so morali pokazati svojo umazano barantanje in svojo blamažo.

Tri stvari so na tej pogodbi zanimive. Prvič radikalija sama priznava, da se vlada pri nas s sredstvi, ki stoje v nasprotju z ustavo in z veljavnimi zakoni. To je posebno jasno izraženo v točkah, kjer se govori o tem, naj se ukinejo preganjanja po znanih »Prügelpatentih« iz časa Bahovega režima, ki se pri nas izvajajo kot dedščino ranke k. u. k. policije, ne da bi v naši državi imeli ti patenti najmanjše zakonite upravičenosti, ter s tem, naj se skličejo vsi občinski

zastopi, da izvolijo zakonitim potom svoje načelnike, posebno pa v točki, da žandarmerija ne sme vršiti nobenega upravnega, sodnega (!) in finančialnega (!) postopanja samostalno. — Radikalci so s tem priznali, da je sedaj pri nas protipostaven policijski režim, kjer žandar vrši celo upravne, sodne in finančialne poste kar na svojo pest.

Drugo zanimivo in za klerikalce najbolj uničujoče priznanje je, da klerikalci niti ne govore v svojih zahtevah o avtonomiji. Oni, ki so šli v volitve z zahtevo najširše samouprave in avtonomije, so skrčili svoje zahteve na nedeljeno Slovenijo, tako kakor jo zahtevala Ala »Narod«, g. Iv. Hribar in dr. Ravnihar. Klerikalci zahtevajo samo, da naj bodo kraljevi namestnik in pa veliki župani v tej Sloveniji klerikalci — družega nič. Se drže pač gesla meščanske demokracije: »Und der König absolut, wenn er unsern Willen tut.« Ne zahtevajo niti, da mora pokrajinskega načelnika voliti ljudstvo, ne zahtevajo niti slovenske pokrajinske skupščine, ne zahtevajo knotrole ljudstva nad upravo. Nič ne zahtevajo, kakor par korit za svoje voditelje. Kako so pisali o krivični davčni politiki, v zagrebškem protokolu o tem molče. Molče o uradniških zahtevah, molče o kmetijskih zahtevah, molče o zakonu za zaščito države. Vse to, kar so volilcem obljubovali, s opozabili, samo da bi prišli k vladnim jaslim.

Najbolj žalostno je pa na celi zadevi to, da so klerikalci svoje obveznosti izvršili, dobili pa so za plačilo — figo. In danes, ko je protokol objavljen, jih radikalija še javno zasmehuje, »Vreme« na primer se čudi, kako skromne so bile njihove zahteve in hvali Pašića, da je te federaliste tako speljal na led, da so oni spravili radikale na oblast, oni sami pa stoje, kakor berači pred vladnimi vratami. Radič z abstinenco, klerikalci z dejansko pomočjo so omogočili sestavo samoradikalne vlade, sestavo samoradikalnega predsedstva v skupščini, omogočili so zvišanje zemljiškega davka za 500%, omogočili so sprejem vojaškega zakona in kuluka itd., itd. In za vse to jih Pašić še javno zasmehuje in brije iz njih norce, češ zagrebški protokol je znak naivnosti (bedastoče ali neumnosti bi se to imenovalo po naše) voditeljev federalističnega bloka.

Taka je povest o deklici, ki je devišstvo prodala za groš in je potem, ko je bil greh že storjen, opazila da je še ta groš bil — počen.

Slovensko ljudstvo se lepo zahvaljuje za take zastopnike. Klerikalcem so avtonomija, federacija, samostojnost slovenskega ljudstva, gospodarska neodvisnost delovnega ljudstva le volilne fraze za lov mandalov, klerikalci poznajo delavstvo, uradnike in male kmete le tedaj, ko prosijo za glasove, to so jasno priznali v zagrebškem protokolu. Oni so goljufali slovensko ljudstvo, radikalija je pa ogoljufala njih.

Prevarani goljufi so smešna figura in prepričani naj bodo, da jim slovensko ljudstvo ne bo šlo več na lim. Slovensko delovno ljudstvo mest in vasi hoče res avtonomijo v sestavu Zveze balkanskih kmečko-delavskih republik. Slo-

vensko ljudstvo hoče gospodarsko neodvisnost, tako od slovenskih in srbskih bank in verižnikov, ono hoče vlado, ne kakega od Beograda imenovanega klerikalnega valpta, ampak listo, ki si jo bo postavilo samo.

Delavski razred in zakon o ustrojstvu vojske.

Nov vojni zakon dobi blažena Jugoslavija. Ko je v parlamentu vojni minister branil svoj predlog za novi vojni zakon, je omenjal samo ono, kar smatra on za dobro v tem zakonu. Kdor bi poslušal njegove besede, bi moral vzklikniti, da je nova sreča doletela že itak presrečno Eshaezijo. Ko je minister naševal vse »dobre« strani svojega predloga, je s posebnim navdušenjem omenil odredbo, po kateri se v slučaju vojne militarizira delovno silo po tovarnah, rudnikih in železnicah.

Ta militarizacija delovne sile se bo po ministrovih besedah izvršila zato, da se ne bi prekinilo proizvodnje potrebščin za vojsko in narod. In on pravi, da bošta imela od tega mnogo koristi narod in vojska. In zakaj: g. Pešić pravi, da je militarizacija delovne sile »edini način, da se prepreči skakanje cen življenjskih potrebščin«.

Nikdar še ni noben buržujski minister tako jasno izrazil voljo roparske buržuazije po neomejenem izkoriščanju delovnega ljudstva. Ta njegova izjava tako jasno govori, da je odveč izgubljati eno besedo za dokazovanje naše trditve, da se militarizacija delovne sile vrši samo za zagotovljenje kapitalističnega ropanja. Minister je v kratkih besedah formuliral ves stvarni program

meščanske vojne politike: medtem ko bo en del ljudskih mas prelivaj svojo kri za interese kapitalistov in mogočnejšev, bo buržuazija drugemu delu, ki bo oslaj, po lovarnah, rudnikih, železnicah, pošlah itd., pila kri do poslednje kapljice. To in ničesar drugega ne pomenjajo besede vojnega ministra.

Minister pravi, da se bo s tem preprečilo dviganje cen (v resnici je dviganje cen neizogibna posledica vojne), ali v resnici pomenjajo te besede, da se z militarizacijo onemogoči delavstvu boj za zvišanje plač v sorazmerju z naraščajočo draginjno, t. j. da lahko kapitalisti dajejo delavstvu sramotno nizke plače in istočasno bajeslovno povečajo svoje profite. Vsa vojna bremena bi tako ležala na ramenih delovnega ljudstva in buržuazija — za korist katere se vrši vojna — bi pa izpreminjala za njo preliho kri v suho zlato.

Militarizacija predstavlja torej po govoru samega Pešića, vojnega ministra — eno sredstvo za hlačenje delavskega razreda, za zaslužjenje in neomejeno izkoriščanje delovnega ljudstva.

Delavski razred bo vsal proti tej odredbi in bo našel dovolj moči, da izvrši boj ne samo proti temu vojnemu zakonu, ampak tudi proti družabnemu redu, ki poraja vojne.

Kmetska internacionala.

S sedanjim položajem nezadovoljne kmetske množice je treba pritegniti na stran proletarijata in s tem ojačiti revolucionarno fronto proletarijata.

Kmetsko vprašanje je Ahilova peta kapitalizma. Parola »delavsko-kmetske« vlade je važno sredstvo za pridobivanje kmetskih množic za boj proti buržuaziji.

Današnje kmetske množice so dedščina epohe naturalnega gospodarstva, fevdalizma. Njihovo mišljenje je nazadnjaško, omejeno in tuje svetovnemu proletarskemu naziranju, ki se je rodilo v miljeju tovarn z njihovo visoko tehniko in organizacijo produkcije. Brez ozira na to stoje interesi večine delavske množice v nasprotju z interesi vladajočega razreda. Temeljno stremljenje kmetov je, dobili proizvodjalna sredstva in zemljo. Kmetske mase so nezadovoljne z današnjim družabnim redom in hočejo, da se izpremeni. Kmetske mase hočejo zvaliti s svojih ramen davčno breme, vojaško službovanje. Zato ima gibanje kmetov danes brezdvomno revolucionaren značaj, tako da je danes kmet bolj kot kedaj naravni zavestnik revolucionarnega proletarijata.

Treba je le najti pravilne oblike delovne skupnosti med proletarijatom in kmeti.

Naša agitacija in propaganda mora

torej ojačiti stremljenje kmetskih množic po sirmoglavljenju kapitalizma in jim dali vero, da morejo izpolniti svoje želje le v najtesnejši zvezi s proletarijatom, na potu revolucionarnega boja proti buržuaziji. Treba jim razložiti izkušnje ruske revolucije.

Zato je potrebno sklicati internacionalni kmetski kongres, na katerem bi se ustanovila rdeča internacionala kmetov, kateri bi pripadale poedine naše kmetske stranke.

Mile:

V soparnih teh nočeh, ko veter tih šepeče,
osrčje zemlje čutim, kak lahnó trepeče:
»Kdaj prideš dan,
ko se tovarne bodo uravnale
v sprevid svečan,
ko bodo sreca vsa igrala,
svetovno himno proletarcev,
izniklih iz semen, ki jih sejale
so barikade naših marcev?«
Osrčje zemlje čutim, kak lahnó vprašuje,
a srce moje čutim, vso prepolno burje:
»Bile so in bodo barikade,
bil in bo požar,
dok se proletar
ne vzpne tja do vsemirjal
Trdna je v meni vera,
da tedaj nam v ognju robstvo pade!«
V soparnih teh nočeh srce uporno bije,
osrčje zemlje se v potresu lahmem vije.

Trboveljska družba sili rudarje v štrajk.

Pred izbruhom rudarske stavke. — Trboveljska družba ima pod komando vse slovenske dnevnike: »Jutro«, »Slov. Narod«, »Slovenca« in »Jutranje Novosti«. — Vprašanje »Jugoslovanski Strokovni Zvezi« in krščansko-socialističnemu delavstvu.

Kakor smo že poročali, so bili rudarji vsled vedno naraščajoče druginje prisiljeni vložiti trboveljski družbi nove zahteve za zboljšanje njihovega mizernega stanja. Tudi vladi so rudarji predložili svoje zahteve in prosili za posredovanje. Zahteve so bile vložene že 21. junija, a do danes, po štirih tednih, je vlada sklicala šele dvakrat pogajanja, ki so bila pa brezuspešna, ker je trboveljska družba obakrat odklonila rudarske zahteve, vlada pa je izjavila, da nima moči, prisiliti podjetnika, da ugoditi zahtevam delavstva. Rudarji so 10. julija pri pokrajinski vladi zahtevali, da se pogajanja vsrjijo zopet 14. julija, kar je veliki župan dr. Lukan tudi obljubil. Trboveljski družbi je pa uspelo, da so se zahtevana pogajanja preložila na 19. julija. Trboveljska družba hoče pogajanja zavlačevati, če bi se dalo tudi do konca leta, vlada ji gre na roko. V rudarskih revirjih razburjenje narašča in če bo tudi v četrtek 19. julija trboveljska družba odklanjala upravičene zahteve rudarjev, je štrajk neizogiben, ker rudarji s sedanjimi mezdami ne morejo več izhajati. Rudarji odklanjajo vsako odgovornost za posledice štrajka, ki jim ga trboveljska družba vsiljuje in če vlada ne more prisiliti trboveljske družbe, da ugoditi zahtevam rudarjev, ne more siliti niti rudarjev, da bi še nadalje delali profite trboveljski družbi.

Rudarji si niso nikdar želeli boja in si ga tudi sedaj ne želijo, toda kakor so vselej sprejeti boji, ki jim je bil vsiljen, ga bodo tudi tokrat.

Kako »nepristransko« stališče je zavzela pokrajinska vlada v mezdnem gibanju rudarjev, smo že omenili in nas to ne čudi, ker že zdavnaj vemo, da so vlade v kapitalističnih državah izvrševalni organi kapitalistov.

Toda za eno izkušnjo so rudarji bogatejši. Sedaj vemo, da so vsi slovenski dnevniki i liberalni i klerikalni i demokratski i radikalni (Stefanovič!) pod komando trboveljske družbe in da so vsi zagovorniki 90% profita judovskih akcionarjev trboveljske družbe in proti rudarjem.

»Zveza rudarskih delavcev« v Trbovljah je poslala uredništvom »Jutra«, »Slovenca«, »Slov. Naroda« in »Jutranjih Novosti« poročilo o zahtevah rudarjev in poteku dosedanjih pogajanj, da bi bila javnost informirana o mezdnem gibanju rudarjev še predno pride do stavke. Toda liberalci, klerikalci, naprednjaki in radikalni so kapitalisti; oni hočejo biti verni, drugi svobodomiseln, tretji demokratski, četrti radikalni, a vsi so zagovorniki izkoriščanja delovnega ljudstva in zato niso hoteli priobčiti poročila, v katerem je dokazana upravičenost rudarskih zahtev.

Poročilo, poslano omenjenim uredništvom glasi:

Mezdno gibanje rudarjev pri Trboveljski premogokopni družbi.

O položaju rudarskih delavcev je naša javnost zelo malo ali pa docela napačno informirana. Celo ministrstvo za šume in rude in centralna vlada sta si od trboveljske družbe dali podtakniti in verjeti, da so rudarji pri trboveljski družbi najboljše plačani delavci v Jugoslaviji. Zato je trboveljski

družbi skoraj vedno uspelo, da je nahuškala potom svojih eksponentov državne oblasti na rudarje.

Beda je prisilila rudarje, da so potom svojih organizacij morali vložiti nove zahteve za poboljšanje gmojnega položaja in že je zopet trboveljski družbi uspelo, da je prepričala vlado, da so zahteve pretirane in da bi zahtevano povznanje mezd znašalo na leto 54 milijonov dinarjev in da bi se vsled tega moralo zvišati ceno premogu za 200 dinarjev pri toni.

Ker vlada pristansko posluša le trboveljsko družbo in ker se noče zavzeti za upravičene težnje rudarjev, so rudarji prisiljeni, da si izboljšanje gmojnega položaja priborijo sami. Predno pa stopijo v vsiljen jim boj, hočejo javnost informirati o svoji bedi. Upravičenost rudarskih zahtev dokazuje sledeče:

a) Kakšne so dosedanje mezde rudarjev in koliko zahtevajo?

Kategorija	Dosedanje plače z vsemi dokladi dnevno	Rudarji zahtevajo dnevno
1.	36.— Din	51.50 Din
2.	33.50 Din	47.— Din
3.	30.— Din	41.50 Din
4.	26.50 Din	36.50 Din

Celokupne družinske doklade:

za ženo	4.55 Din	15.— Din
za otroka	3.75 Din	12.50 Din

Iz gornjih števil je jasno razvidno, da zahtevane mezde niso pretirane in da celo ne dosegajo mezd, katere imajo delavci pri drugih podjetjih, ki plačujejo svoje delavce od 8 do 12 Din na uro.

b) Ali je potrebno povišanje cen premoga, če se ugoti vsem zahtevam rudarjev?

Po proračunu trboveljske družbe, ki je pretiran, bi znašala cela vsota za povišanje mezd 54 milijonov dinarjev in da bi se v to svrhu moral podražiti premog za 200 dinarjev pri toni. Rudarji odločno nasprotujejo vsakemu povišanju cen premoga, ker za povišanje premogovnih cen ni nobenih razlogov. Vladi gotovo ni znano, da je trboveljska družba v l. 1922 investirala v Rajhenburgu, Hudi jami ogromne milijone, da je zgradila v Ljubljani svojo palačo in po revirjih celo vrsto vil za svoje ravnatelje. Vkljub ogromnim milijonom investicije, ki so šle na račun obratovanja, so dobički bili še foliki, da je za leto 1922 izplačala 50% dividendo. Pravi profit trboveljskih akcionarjev pa je ogromnejši. Oni znaša za leto 1922 nad 900%.

Vzemimo na primer akcionarja, ki ima deset delnic. Deset delnic po 50 dinarjev je stalo akcionarja 500 dinarjev. S tem kapitalom je zaslužil v enem letu: 50% dividenda 250 Din; 4 nove delnice po 62.50 dinarjev (na borzi stane delnica defakto 1130 Din 14. junija) 4270 Din. Z 500 Din si je zaslužil v enem letu 4520 Din ali nad 900%.

Ker imajo pa vsi akcionarji 500.000 delnic, znaša celokupni profit trboveljskih akcionarjev za leto 1922 226 milijonov dinarjev. Res je, da to ni samo obratni profit, ampak tudi borzni in špekulativni, a profit je, plačali so ga naši ljudje, a odnesli so ga inozemski kapitalisti, katere štiti tudi

naša vlada. Da vlada ne bi mogli prisiliti akcionarjev, da bi od 226 milijonov profita odstopili 35 milijonov gladnim rudarjem, ne smemo verjeti. Če pa noče, tudi ne sme ovirati, da si svoje pravice priborimo in ne sme dovoliti, da bi se cene premogu povečale. 226 milijonov profita, novo opremljen rudnik v Rajhenburgu in Hudi jami, palače in vile, vse to so dali trboveljski rudarji, ki zato danes stradajo.

Rudarji upamo, da nas bo pošlena javnost v našem pravičnem boju podpirala in da bo tudi vlada trboveljski družbi posvečala več pozornosti v njenih mahinacijah, ki so v škodo ne samo delavstva ampak predvsem v škodo državi.

Rudarji ponavljamo svojo zahtevo po kontrolni komisiji, v kateri bodo tudi zastopniki rudarjev, ki bodo komisiji pokazali tudi one temne in sumljive kote, katere je doslej znala trboveljska družba spretno zakrili pred oblastmi.

c) Pretirane cene premoga.

Vlada je dovoljevala trboveljski družbi neopravičeno povečevati cene premogu. — Kako se je cena premogu neopravičeno povečevala, naj služi sledeči dokaz:

Pri regulaciji mezd aprila tega leta so se vsled naraščajoče druginje morale povišati mezde za 9 kron na dan pri 4. kategoriji in za 12 kron pri prvi kategoriji. Povprečno povišanje mezd je znašalo torej 11 kron na dan.

Vlada pa je dovolila trboveljski družbi, da je povišala cene premogu od 235 Din na 290 Din pri toni.

Povišanje mezd je stalo trboveljsko družbo v Trbovljah (4200 delavcev po 11 kron) 11.550 Din dnevno a pri povišanju cen premoga je profilirala (400 vagonov po 55 Din je 22.000 Din, manj 11.550 Din) 10.450 Din dnevno ali 313.000 Din mesečno samo v rudniku Trbovlje. Pri vsakem neznanem povišanju mezd, je na enak način podražila premog in z ozirom na to se nismo čudili mi rudarji, če so dosegli akcionarji Trboveljske premogokopne družbe za leto 1922 900% profite, kar je gotovo rekord.

Čudimo se le, da vlada tega noče videti in niti nas poslušati, če ji govorimo o tem.

Kar se ni dosedaj posrečilo nam, se bo morda posrečilo, če se bo tudi javnost, ki je zainteresirana na cenah premoga, zavzela za to, da vlada odredi komisijo, v kateri bodo zastopani tudi rudarji in konsumenti in ki bo preiskala temno poslovanje trboveljske družbe. Rezultat komisije bo gotovo ta, da se bodo cene premogu občutno znižale in naravno, da se bodo vsled tega mogle znižati tudi tarife na železnica in da bo druginja pričela padati.

Pozivamo vse, ki so pripravljeni, da nas podpirajo v naši zahtevi po kontrolni komisiji, da se javijo pisмено ali osebno pri »Zvezi rudarskih delavcev« v Trbovljah ali pa uredništvu »Strokovne Borbe« v Ljubljani, Turjaški trg 2, kjer dobijo lahko še podrobnejše informacije.

Zveza Rudarskih Delavcev.
»Slovenec«, »Jutranje Novosti« in »Narod« so molčali. »Jutro« pa je poročilo o izvlečka prineslo s komentarjem trboveljske družbe, ki pravi da rudarji že sedaj zaslužijo od 49.— do 67.— dinarjev na dan. Na to zavijanje »Jutra« je »Zveza rudarskih delavcev« poslala sledeči popravek, ki ga pa tudi ni priobčil noben kapitalistični list.

Mezdno gibanje rudarjev.

»Zveza rudarskih delavcev« v Trbovljah je poslala uredništvom ljubljanskih listov o

sedanjem mezdnom gibanju rudarjev, kate-rega je »Jutro« v 168. št. z dne 14. julija v izvlečku objavilo s komentarjem trboveljske družbe, ki skuša odreči trditve našega poročila.

Na izjave trboveljske družbe v omenjeni številki »Jutra« moramo konstatirati sledeče:

1. Da znašajo sedanjí celokupni prejemki rudarjev od 26.50 do 36.— dinarjev, lahko dokažemo z še veljavnimi kolektivnimi pogodbami, katere so vedno podlaga za izračunavanje mezd pri trboveljski družbi.

Da so navedene povprečne plače rudarjev od 49.58 do 67.83 dinarjev netočne, dokazuje dejstvo, da se družba brani ugoditi sedanjim zahtevam rudarjev, ki zahtevajo samo od 36.50 do 51.50 dinarjev dnevno.

Kvalificirani delavci po drugih podjetjih so plačani z 7.— do 12.— dinarjev na uro, med tem ko rudarji zahtevajo za kvalificirane delavce le 6.35 dinarjev na uro.

Čudimo se, da se trboveljska družba obenem, ko izjavlja, da znašajo že sedanje plače od 49.58 do 67.83 Din na dan, brani ugoditi zahtevam rudarjev, ki zahtevajo le 36.50 do 51.50 dinarjev na dan.

Na druga izvajanja glede vil, profita in premogovnih cen pa bomo prinesli dokaze v komisiji, katero bo odredila vlada.

Zveza rudarskih delavcev.

Da nista »Jutro« in »Narod« hotela priobčiti poročil ZRD razumemo, ker so demokrate kapitalisti, ki tega tudi preveč ne skrivajo. Oni imajo zato svojo »Samostojno Unijo«, da jim lovi nezavedne delavce. Da Stefanovič ni mislil iskreno, ko je govoril, da radikalna stranka zastopa tudi interese delavstva, je vedel in ve vsak proletarec in se radikalcev ogiba, kot vseh drugih meščanskih strank.

Je pa še nekaj zaslepljenih revežev med delavci, ki mislijo še danes, da so klerikalci in SLS zagovorniki delavstva in da je »Jugoslovanska strokovna zveza« (krščanski socialisti so se krstili ti klerikalci) delavska organizacija in kot taki se predstavljajo tudi danes delavstvu.

Vprašamo rudarje, ki so še v »Jugoslovanski strokovni zvezi«, ali je gori priobčeno poročilo mogoče lažljivo, da ga je odklonil »Slovenec«? Ali ste niste spregledali, da so klerikalci in vse njihove pomožne organizacije enaki zagovorniki kapitalistov, kot so demokrate s svojo »Samostojno Unijo«? Ali ne vidite, da vas delavce izdaja vaša stranka in vaša organizacija v trenutku, ko se gre za vaš obstanek? Lepo in sladko znajo govoriti klerikalni voditelji o vzajemnosti razredov itd., ali ko pride do boja, se postavijo na stran kapitalistov proti vam. Zakaj? Zato, ker so tudi klerikalci akcionarji trboveljske družbe! In »Slovenec« ne sme pisati proti akcionarjem, ki so klerikalci. Podpora, pomoč, parlament in vse mogoče vam obljublajo, samo da vas uspravajo, da se ne bi zavedli lastne moči. Vaše mesto ni v stranki, kjer so razni Pollaki, Remeci itd., ampak v razrednih organizacijah delavstva, ki vam ne obljublajo ničesar, ki pa vas budijo k zavednosti in ki vas učijo: Ne zanašaj se v nikako pomoč, računaj le na svojo moč.

Rudarji! V vas samih je sila! Poma-Z vami solidaren je celokupen delavski razred Jugoslavije.

Živela borba rudarjev!
Živela zmaga rudarjev!

Zbirajte za tiskovni sklad „Glasa svobode“!

LISTEK.

Upton Sinclair:

Fimmie Higgs v Arhangelskem.

(Prevel Iv. Francevič.)

Fimmie je zadel na moza, ki ga je malone zamenjal z Cheyru Rabinom, tako zelo je bil podoben majhnemu židovskemu krojaču. Mož je pomagal nositi velikemu črnobradatemu ruskemu kmetu drva. Bil je ruski žid s pametnimi črnimi očmi, podolgovatega obraza in vpadlim licem, kot da se leta in leta ni niti enkrat do sitedga navedel; silen kašelj ga je mučil. Ker ni imel čevljev in rokavic, je noge in roke povezal s cunjami. Bil je videti zadovoljen. In ko je vrgel bučaro drv s pleč, je pokimal Fimmiju in rekel:

»Halo!«

»Halo«, odgovori Fimmie.

»Govorim angleški.«

Fimmie se ni čudil nikdar, da je kdo govoril angleški. Začudil se je le, če kdo angleški ni znal. Nasmehnil se je in rekel:

»Seveda.«

»Bil sem v Ameriki«, nadaljuje drugi. »Delal sem v tovarni za špirit.«

Bilo je videti, da rajši govori, nego nosi drva. Obstal je in vprašal:

»Kje ste pa vi delali v Ameriki?«

Kmet je godrnjal in ga poklical k delu. Predno je šel, je rekel:

»Bova večkrat govorila o Ameriki?«

Fimmie je prikimal smehljaje.

Ko je nekaj ur pozneje zapustil drvvarnico, je videl v mraku, da ga majhen žid pričakuje.

»Večkrat se mi stoji po Ameriki«, je rekel in korakal poleg Fimmija, mahaje okrog sebe s shuškanimi rokami, da bi se ogrel.

»Zakaj ste se vrnili v Rusijo«, je vprašal Fimmie.

»Čital sem o revoluciji in mislil sem se obgati.«

»Hu.« Fimmie se skremži. »In ste se obgati.«

»Ali ste bili v Ameriki član strokovne organizacije«, vpraša drugi, ne odgovarjaje na smeh Fimmija.

»Gotovo.«

»Katero?«

»Strojnikov.«

»Ste se udeležili tudi stavke?«

»To se razume.«

»Ali ste bili morda tudi pretepeni?«

»Seveda.«

»Niste nikogar izdali?«

»Še na misel mi ni prišlo.«

»Ali ste, kakor se imenuje, razredno-zavodni?«

»Se lahko zanesete na-me; sem socialista.«

Rus se obrne k Fimmiju. Niegov glas drhti od razburjenosti.

»Imate rudočo karto?«

»Seveda. V sukničem žepu.«

»Zaboga«, vzklikne Rus. »Sodrug ste!«

Pomolil mu je v cunje zavito roko.

»Tovarišč!«

V ledenomrzlem mraku sta zagoreli dve srci. Tu, v tej obupni ledeni puščavi je pokazal duh internacionalnega bratstva svoj čudež.

Trepetaje od razburjenosti je stisnil mali žid roke Fimmiju.

»Ako ste socialista, zakaj se bojujete proti ruskim delavcem?«

»Jaz se ne bojujem proti njim.«

»Ali vi nosite uniforme.«

»Sem samo popravljalec avtomobilov.«

»In vendar pomagajte! Vi pomagajte uničevati ruski narod, uničevati sovjele! Zakaj?«

»Ne vem«, odvrne Fimmie skoraj proseče.

»Hotel sem se boriti proti kajzerju, a so me poslali sem, ne da bi mi povedali zakaj.«

»Ah! To je militarizem, kapitalizem! Mi smo sužnji. Ali mi se osvobodimo! In vi

boste pomagali, ne boste morili ruskih delavcev.«

»Gotovo ne«, vzklikne Fimmie.

Mali žid se je oklenil Fimmija.

»Pojdite z mano. Pokažem vam nekaj, tovarišč.«

Korakala sta po temni cesti dokler nista prišla k vrsti delavskih koč; lesene hiše, špranje zatakjene s slamo in ilovico; stanovanja, v katerih bi ameriški farmer ne maral nastaniti niti svoje živine.

»Tako žive delavci«, je rekel tujec in potrkal na vrata. Zena je odprla. Otroci so se ji obešali za krilo. Stopila sta v prostor, ki ga je razsvetljevala močna svetilka in žerjavica ognjišča, kjer se je kuhalo zelje. — Tujec ni spregovoril nobene besede z ženo; pokazal je Fimmiju stol poleg ognjišča in ga opazoval z ostrimi, črnimi očmi.

»Pokažite mi rdečo karto«, je rekel nepadoma.

Fimmie je odložil ovčji kožuh, odpel majo in vzel z notranjega žepa sukneje dragoceno karto, na kateri so bile zaznamovane inicialne tajnikov Leesvillerske, Hopalandske in Srontonerske krajevne skupine.

Tujec — mali žid je pregledal natančno in prikimal.

»Dobro. Zaupam vam.«

Vrnil je karto.

»Moje ime je Kalenkin in sem boljševek.«

Fimmiesu bije srce močnejše, dasi je bil na to razodejte pripravljen.

»Naša krajevna skupina v Hopelandu se je imenovala boljševiška.«

»Mi smo bili od tukaj pregnani«, nadaljuje žid. »Vendar sem jaz ostal radi propagande. Iščem tovarišev med Amerikanci in Angleži. Povem vam: Ne vojujte proti delavcem.vojujte proti gospodi, kapitalistom! Razumete me?«

»Razumem.«

»Ako me zaloti gospoda, me ubije. Vam zaupam.«

»Ne izdam ničesar«, vzklikne veselo Fimmie.

»Vi mi morate pomagati. Idite k ameri-

kanskim vojakom in jim recite: Ruski narod je bil dolga leta suženj. Osvobodil se je sedaj, a vi prihajate, da ga ubijete in ga zopet naredite za sužnja. Zakaj delate to? Kaj odgovore, tovarišč?«

Fimmie odgovori:

»Povedali bodo, da hočejo biti kajzerja.«

»Mi pomagamo biti kajzerja, mi se bojujemo z njim.«

»Oni trde, da ste sklenili z njim mir!«

»Naše bojno sredstvo je propaganda. — Te se boji kajzer bolj, nego vsega drugega. Za to izdajamo milijone rubljev, mi tiskamo časopise, letake — saj veste, sodrug, kako delajo socialisti. Pošiljamo jih v Nemčijo, mečemo jih iz aeroplanov. Mi imamo fiskekarne v Švici, Nizozemskem — povsod. Nemci čitajo naš tisk, premišljajo in se vprašujejo:

»Zakaj se borimo za kajzerja? Zakaj nismo svobodni, kakor Rusi? Vem to, tovarišč. Z mnogimi nemškimi vojniki sem govoril. Ogenj gre skozi Nemčijo. Morda bo še trajalo eno leto, morda dve — nekega dne spregledajo ljudje, da imajo boljševiski prav. Vi poznate delavce, srca delavcev — oni edini nosijo v srcu ogenj, ki ne more biti zadušeni!«

»Gotovo«, reče Fimmie. »Vendar se te reči ne smejo reči ameriškim vojakom.«

»Zaboga, mislite, da tega ne vem? Saj sem vendar bil v Ameriki. Ljudje se tam drže, da so izvoljeno ljudstvo, mislijo da znajo vse in ne puste, da bi se jih počulo. Oni imajo demokracijo, pri njih ni razrednih razlik — mezdnih sužnjev? — vse to je inozemska navlaka — in tako dalje. Oni streljajo na nas; to sem videl sam, kako so pri neki stavki bili delavci zbiti do smrti.«

»Vse to poznam. Kaj torej ukrenemo?«

»Propaganda«, vzklikne Kalenkin. »Prvič imamo dovolj denarja za propagando. Ves denar Rusije sliši propagandi. Mi se preirivamo do delavstva celega sveta, ključoč jim povsod:

Vstanite! Vzdignite se in zdrobite verige!

Mislite, da nas ne bodo slišali? Kapitalisti vedo, da nas bodo slišali, zato trepe-

Razpad nacionalnega bloka v Franciji.

Po končani svetovni vojni je zmagovita francoska reakcija ustanovila veliko nacionalistično stranko — »Bloc National«. Njen program je bil: zagotoviti izpolnjevanje versajske mirovne pogodbe in širjenje misli, da »Nemec mora plačati«. In po štirih letih Nemčija ni plačala. V Franciji se bližajo volitve in če Nemčija ne plača, če bankrotira zasedba Poruhija, bo propadel Poincaré in njegov »nacionalni blok«.

Francosko ljudstvo že razumeva, da je zbankrotirala Poincaréjeva politika. Francoski frank pada, življenje postaja dražje, davki se večajo. Malomeščansko ne mara več nacionalnega bloka. »Bloc National«, ki je dobil leta 1919 ogromno večino, je v razpadu.

V zadnjih letih je nacionalni blok pri občinskih volitvah v poedinih krajih propadel izmed deset slučajev v devetih. In sedaj so bile volitve v Seine-et-Oise. Nacionalni blok je moral odstopiti svoje kandidate v korist takozvanega bloka levih. Končen rezultat teh volitev je bil: »blok levih« 76.000 glasov, komunisti 55.000. Če pomislimo, da je bil Seine-et-Oise trdnjava Poincaréja, so komunisti dosegli velik uspeh.

Sedaj ima francosko ljudstvo novo iluzijo, s tem da stavi nade v ta »blok levih«, ki ga vodijo zvihi meščanski politiki, ki so predvidevali propad nacionalnega bloka ter so pravočasno zapustili Poincaréja. »Blok levih« bo brezdvomno pri prihodnjih volitvah zmagal; ali tej zmagi bo sledil poraz, ker se bo francosko ljudstvo hitro razočaralo nad to novo masko francoske buržuazije.

Deželnozborske volitve v Mecklenburg-Sirelitz.

V Nemčiji so se 8. julija vršile volitve v provinci Mecklenburg-Sirelitz, ki šteje nekaj nad 100.000 prebivalcev. Volitve so prinesle komunistični stranki Nemčije (KPD) nepričakovan uspeh. Doslej KPD v deželni zbor Mecklenburga sploh ni bila zastopana, a sedaj je dobila od 53.487 glasov 16.853 in od 35 mandatov 7. Socijal-demokrati so dobili pri zadnjih volitvah 23.006 glasov in pri teh le 12.800 in 8 mandatov. Torci socijal-demokrati so doživeli velikanski poraz. Da moremo pravilno oceniti uspeh KPD, moramo imeti pred očmi: v Mecklenburgu ni nobene pomembne industrije (proletarsko prebivalstvo sestoji iz malih kmetov, obrtnikov in poljedelskih delavcev), komunistično gibanje v tej provinci je zelo mlado. Ob pričetku volilnega boja je imela KPD tu le 3 krajevne organizacije, v volilnem boju se je organiziralo osem novih. Parola KPD pri teh volitvah je bila: Delavska večina — delavska vlada!

Iz Sovjetske Rusije.

Ruski najvišji cerkveni svet proti Tihonu.

Ruski najvišji cerkveni svet je povodom zadnjih izjav bivšega patrijarha Tihona izdal poziv na vernike, v katerem našteva vse grhe Tihonove proti ruski cerkvi in ruskemu ljudstvu. Sedaj se Tihon dobrika že ljudstvu zato, ker se boji, da bi ga za vse te pregrehe ne doletela zaslužena kazen.

!! Pošljite naročnino !!

Iajo in pošiljajo vojsko, da bi nas pobili. In mislijo, če armade jih bodo poslušale vedno. Kaj?

»Oni upajo, da se ruski narod dvigne zoper vas.«

»Zid se smeje, divje veselo smeje.«

»Mi imamo svojo lastno vlado, prvičrat v življenju vlada proletarijat in oni mislijo, da se vzdignemo zoper samih sebe! Podkupili so si marionete, ki se imenujejo sicer socijalisti, postavili so si v Arhangelskem vlado, ki so ji dali ime ruska vlada! Lahko imajo sami sebe za norca, pri nas, Rusih, se jim to ne posreči.«

»Mnenja so, da se bo ta vlada razširila«, reče Fimmie.

»O da, do tja, kamor prodrejo njih armade. Ali dalje nihi za ped. Ako Rusija vidi, da vdira tuja vojska v deželo, postane slehern Rus boljševik. In zakaj, tovariši? Ker vsi Rusi vedo, kaj to pomeni, ako hočejo kapitalisti Rusiji naprti novo vlado. To pomeni posojila — francoski in angleški dolgovi. Ali veste to?«

»Vem«, odgovori Fimmie.

»Miliarde so to, petnajst milijard samo Francozom. Boljševiki so dejali: Ničesar ne plačamo. Zakaj naj bi plačali? Denar je bil posojen carju. Zakaj? Da je lahko držal Rusje za sužnje, jih koval v vojsko in jih pošiljal proti Japoncem. Da je lahko okrepil policijsko oblast in poslal stotisoč ruskih socijalistov v Sibirijo. Ali ni tako? Ali naj sedaj ruski socijalisti takšne dolgove plačujejo? Mi smo rekli: Posojila se nas ne kažejo. Denar ste posodili carju, naj vam ga ljudi on vrne! Ali vsi so tulili: Morate plačati! Poslali so armade, da izropajo rusko državo premoga, olja in zlata. Tako je, tovariši! Ali mi ne bomo plačali nikdar. Morajo si sami priti po svoj denar, vsako mesto, vsako vas zavzeti. In mi propagiramo med tem v njih vrstah, pri Francozih, Angležih in Amerikancih — natančno, kakor pri Nemcih.«

Kalenkin je dolgo govoril in umolknil ves utrujen. Strašen kašel je ga je polastil. Obe roki je stisnil na prsa in njegov bled obraz

Nova preganjanja na Madjarskem.

Horthy je dal zopet zapreti 74 delavcev, ki so obloženi, da so delovali pri neki komunistični zaroti. Zanimivo pri teh aretacijah je zlasti to, da so isti dan izpustili na svobodo vse udeležnike pri zaroti madjarskih fašistov.

Apel Komunistične Stranke Nemčije.

Kom. Stranka Nemčije je izdala povodom vedno ostrejšega položaja v Nemčiji oklice, iz katerega prinašamo tu izvečke.

»Kabinet Cuno je bankrot. Notranja in zunanja politika grozi, da povzroči v bližnjih dnevih akutno katastrofo. Širijo se vesti, da so v zasednem ozemlju že gofove pripravne rensko-vesffalskih separafistov, da proklamirajo svojo rensko-vesffalsko republiko, ločeno od Nemčije. Južno-nemški fašisti nameravajo isto. Lundendorf in Hitler sta pripravila vse, da marširata proti Saski in Turinški. Severo-nemški fašisti pripravljajo zasedbo Berlina in Hamburga.«

Mi gremo težkim bojem nasproti! Razvili moramo največjo akcijsko pripravljenost.

Mi komunisti moremo zmagati v boju proti kontrarevoluciji le tedaj, če povedemo v boj socijaldemokratske in neopredeljene delavske mase brez in proti izdajalski socijaldemokratski stranki in strokovni birokraciji. Zato se morajo takoj izvršiti vse priprave za obrambno akcijo, ki je bojovno sposobna. Kontrolni odbori morajo že sedaj preskrbeti, da se oskrbi industrijske bojevne kraje z življenjskimi potrebščinami. Skupne proletarske obrambne organizacije se morajo kljub vsemu brezpogojno organizirati po obratih.

Naša organizacija mora biti tako za udar sposobna, da ne bo tudi v odkriti državljanski vojni odpovedala v nobenem okraju.

Fašisti hočejo vsakega desetega delavca postaviti pred steno in ga ustreliti, revolucionarni delavci pa morajo postaviti pred steno vsakega petega fašista.

Mi gremo odločilnemu boju nasproti. Mi se moramo pripraviti brez nervoznosti, s hladno krvjo in jasno glavo.

Če imamo voljo za zmago in za prevzete je oblasti, če je vsak komunist pripravljen za rešitev in osvoboditev delavskega razreda žrtvovati svoje poslednje, le tedaj bo naša stranka stranka zmage. Samo tedaj bo ona upostavila revolucionarno delavsko-kmetjsko vlado.

Poziv se konča:

Strnite vrste avantgarde nemškega proletarijata!

V duhu Karla Liebknehta in Roze Luxemburg se borimo!

Strokovni pregled.

9. Centralizem in federalizem.

Današnji pogoji razrednega boja zahtevajo od delavskega razreda, da napne vse svoje sile in da koncentrira vse svoje moči. Tudi v deželah, kjer so se ohranile še stare forme organizacij po strokah in kjer je strokovni pokret še razdvojen, silijo današnje razmere k združenju in koncentraciji, k centralizaciji.

Pod praporom avtonomije in federalizma morejo životariiti le majhna, neznahtna društva, nesposobna, da bi zadostila današnjim pogojem borbe. Naloga pristašev revolucionarnih strokovnih organizacij je, delavstvo, ki je še v takih strokovnih organizacijah prepričati, da so mali parcijelni boji danes nemogoči, da je potrebno dosedanje strokovne organizacije preurediti v močne zveze delavstva ene industrijske panoge in da je treba te posamezne industrijske zveze medsebojno zvezati in vse centralizirati v centralnem vodstvu. Federacija ali avtonomija znači cepljenje delavskih sil in zato se morajo revolucionarji boriti za demokratičen centralizem in delavskem pokretu.

Tudi revolucionarji ne smejo pristati na to, da bi se mesto preživelih organizacij po strokah ustanovljale splošne organizacije za vse stroke skupaj, ker bi taka oblika strokovnih organizacij otežkočala razredni boj.

10. Boj za obratne zaupnike.

Najvažnejše in najsilnejše orožje delavstva v razrednem boju so obratni zaupniki (obratni sveti).

Reformisti so spoznali važnost obratnih zaupnikov in zato so povsod, kjer je buržuazija bila v nevarnosti (Nemčija, Avstrija, Češka) s pomočjo in sodelovanjem strokovnih birokratov omejili pravice obratnih zaupnikov na minimum. Naloga in dolžnost revolucionarjev je izvesti volitev obratnih zaupnikov in boriti se zato, da dobijo čim več pravic.

Obratni zaupniki so prvotni organi enotnosti delavskega razreda. Oni so naravni zastopniki celokupnega delavstva v obratu, ker jih voli in postavlja celokupno delavstvo v podjetju. Revolucionarji morajo skrbeti za to, da se povsod izvedejo volitve obratnih zaupnikov.

Posebno važno vlogo imajo obratni zaupniki v času vrenja in gibanja delavskih mas.

Pri vsakem štrajku, pri vsaki akciji so obratni zaupniki tisti, ki vzdržujejo zvezo med maso in stavkovnim vodstvom. Pa tudi po končani akciji so obratni zaupniki tisti, ki tvorijo zvezo med vodstvom organizacije in člani.

Boj za obratne zaupnike ne sme imeti nikdar abstraktnega propagandnega značaja, ampak se mora voditi na podlagi konkretnih zahtev, ki odgovarjajo stanju delavstva v državi. Boj za obratne zaupnike bo pritegnil vse delavstvo, tudi neorganizirane, k aktivnosti in bo združil vse delavce v boju proti kapitalizmu.

Potom obratnih zaupnikov bodo mogli revolucionarji priti v stik z najširšimi masami delavstva in jih pridobiti za aktivno sodelovanje v revolucionarnem razrednem boju.

V gornjih 10. točkah smo na kratko označili program revolucionarnih strokovnih organizacij. S drugom, ki delajo aktivno v strokovnih organizacijah, bo na podlagi teh kratkih izvečkov mogoče, da se bodo znali orienrirati kako stališče treba zavzeti v posameznih vprašanjih. Zato opozarjamo vse

sodruge na teh 10 točkah, (ki so izšle v 12, 13 in 14 številki »Glasa Svobode«), da jih temeljito proučijo in da se po njih ravnaajo.

Mednarodno delavsko gibanje

stoji pred razburkanimi časi. Demokratične iluzije ginejo in borbenost se vrača v delavske vrste. Ofenziva kapitala proti pridobitvam delavskega razreda in proti ekstenzičnim pogojem delavstva, naraščujoča gospodarska kriza srednje Evrope, nove vojne nevarnosti, zasedba Poruhija, fašizem, borba kapitalističnih veselil proti sovjetski Rusiji, vse te čimnice jasno kažejo in predočujejo velike nevarnosti, ki čakajo delavski razred. Zmaga fašizma v Italiji in Bolgariji, jačjenje fašizma v Nemčiji, Avstriji in Jugoslaviji, vse to kaže, da grozi proletarijatu še hušje suženstvo, če se ne bo rešil z bojem. Veliki boji proletarskih mas v Nemčiji za obstanek niso samo boji za goli suhi kruh, ampak pričajo tudi o naraščanju borbene volje proletarijata. Delavsko gibanje se zopet budi in vsaja, borbenost raste. Ofenziva kapitala se bliža koncu.

Diskuzija o enotni fronti v Amsterdamski internacionali.

Odkar je I. T. F. (Fimmen) na berlinski konferenci sklenila enotno fronto z ruskimi Z. V. T. D., se v Amsterdamski internacionali vrše diskuzije o enotni fronti. Značilno pri teh diskuzijah je dejstvo, da se večina amsterdamskih strokovnih birokratov izjavlja proti enotni fronti z ruskimi delavci in s komunisti, da pa je večina delavstva za enotno fronto delavstva vseh dežel.

Tudi na državni konferenci prometne zveze v Berlinu 6. julija je bila z večino glasov sprejeta resolucija, ki odobrava enotno fronto transportnih delavcev in poziva delavstvo ostalih industrijskih panog, da zahteva vpostavitve splošne enotne fronte.

Strokovna internacionala lesnih delavcev je zavrnila prošnjo ruskih lesnih strokovnih organizacij za sprejem v strokovno internacionalo. Kakšno stališče bo zavzel naš Savez drvodjelskih radnika?

Ameriški rudarji stavijo nove zahteve.

26. junija so se zbrali zastopniki ameriških rudarjev na konferenci v Scrautonu. Bilo je navzočih nad 500 delegatov, ki so zastopali nad 150.000 rudarjev. Ker bo doseđanja kolektivna pogodba 1. avgusta potekla, so sklenili, da zahtevajo 20% povišanje mezd in 6urni delavni čas.

Amnestija političnih kaznjencev.

Predsednik N. S. A. Harding je »pomilostil« 27 političnih jetnikov, ki so bili obsojeni, ker so bili člani I. W. W. (revolucij. strok. org.). Med njimi so tudi sodrugi John Dorau, rudar, Ralph Chaplin in Arlice Sinclair.

Občinski vestnik.

Iz ljubljanskega občinskega sveta.

V četrtek, dne 12. t. m. se je vršila redna občinska seja, ki je bila zelo plodna za proletarijat. Pri tej priliki se je pokazalo, kako izgleda v praksi na tem mestu že enkrat omenjena politika zastopanja interesov celokupnega ljubljanskega prebivalstva. Pokazalo se je, da ta politika v odločilnih trenotkih dobi dosledno protidelavsko smer.

Mestna hranilnica.

Demokrati in zajedničarji, pristaši izjemnih zakonov in sovražniki vsakega demokratičnega režima, prijatelji gerentov, so se pritožili proti izvolitvi novega upravnega odbora Mestne hranilnice, ker niso dobili toliko mest, kolikor so jih hoteli. Pokrajinska vlada je sicer njihovo pritožbo zavrnila, ali oni so se še pritožili na ministrstvo, češ, da se je kršil zakon. »Pravni čut« jim namreč pravi, da se sploh ne bi bil smel voliti nov upravni odbor, ker še ni potekla poslovna doba od vlade imenovanega osvetla in gerenta. Po domače rečeno: so svet obstoji večinoma iz pripadnikov demokratov in zajedničarjev in ti se seveda težko ločijo od milijonov, ki so sedaj v dobi denarne krize zelo potrebni demokratskim in zajedničarskim bankam.

O Mestni hranilnici se je razvila z ozirom na to pritožbo zelo ostra debata in to ob priliki predloga fin. odseka, da se dovoli povišanje obrestne mere za mestna posojila ob dvakratnem podaljšanju amortizacijske dobe ter da se regulirajo prejemki službenecv mestne hranilnice po istih načelih, kakor pri magistratu.

Demokrati in zajedničarji so pri tej debati zopet pokazali, da poznajo zakone le tam, kjer jih mislijo izigrati proti načelom demokratizma. Dokazali so, da jim je glavno načelo vladati in profiti, da so njim gerenti in imenovani sosveti normalno stanje.

Novo ulice.

Dan pred sejo je »Slovenec« objavil predlog za imena novih ulic. Ker naš klub tega predloga ni poznal, smo predlagali, da se sklenanje odloži, zlasti ker smo videli v predlogu polno imen, ki so predstavniki črne reakcije (Mahnič, Lampe itd.), vendar je predlog propadel. Nato je predlagal naš klub, da se naj spremeni Turjaški trg, kjer stoji »Delavski dom«, v trg Karla Marxa, kar je bilo tudi sprejeto. Pri spreminjalnih predlogih si je dovolil staviti Tokan predlog, da se spremeni Sodna ulica v Trockijevo ulico, Dunajska cesta pa v Tavčarjevo ulico in da se o obeh predlogih istočasno glasuje. Mi bi svetlovali Tokanu, da si naj v bodoče prihrani take šale, ko postavlja v eno vrsto revolucionarja in reakcionarja. Šiška je dobila Železnikarjevo in Dermotovo ulico.

bruhalna moč; moralna moč je na naši strani. Zgodovina Vas bo učila, da se je nemški proletarijat obrnil proti svojim revolucionarnim bratom in pozabil na internacionalno solidarnost. Ta zločin lahko popravite samo na en način. Spoznajte, kar je Vaša lastna in istočasno vseobča korist in pobijajte imperijalizem z vsemi silami. Idite roko v roki z nami — življenju, svobodi na Fimmie pogleda.

Jimmie pogleda.

»Kaj porečete k temu«, vpraša Kalenkin vnefo.

»Izborno«, odgovori Fimmie. »Ravno to nam je potrebno. Proti temu se ne da prav nič oporekati. Iz tega je razvidno, kaj delajo boljševiki.«

Kalenkin se nasmeje grenko.

»Tovariš, ako ta letak najdejo pri vas, ustrelje vas, kakor psa. Nas vseh postreljajo.«

»Zakaj?«

»Ker je boljševiško.«

Fimmie hoče vzklikniti.

»Ali saj je vendar resnica.«

Ali takoj spozna naivnost svojih besedi in obmolkne. Kalenkin pa nadaljuje.

»To smete pokazati ljudem, na katere se lahko zaneseš. Skrijte letake dobro, vzemite si enega, zamažite ga in recite, da ste ga našli na cesti in da tako pobijajo boljševiki kajzerja. Zakaj jih potem mi pobijamo? Razdelite med tem te letake in v nekaterih dneh vam prinesem nove.«

Fimmie prizna, da bo tako najpametnejše. Prikima in stlači dvajset letakov v notranji žep sukniče, nadene težak kožuh in tople rokavice, ki bi jih rad prepustil na pol premrzlemu in lačnemu boljševiku. Nato ga potrkra po rami in reče: »Zanesite se name, sodrugi! Letake bom razdelil in stavim, da ne ostanete brez vpliva.«

»In me ne bodeš izdali?« vpraša Kalenkin v divji vnefošti.

»Nikdar in če me živega denejo iz kože.«

je gorel ves rudeč pri svetlobi ognja. Žena mu je prinesla kupico vode. Stala je kraj njega, roko na njegovi rami. Njen širok, globokorazan kmečki obraz je vztrepetaval. Tudi Fimmie je vztrepetaval; v njegovi glavi je vsajala vizija mogočne usode. Sedaj je spoznal resničen položaj, spoznal, kaj je njegova naloga. Bilo je tako priprosto, tako samorazumljivo, njegovo celo življenje je bila priprava za to. V njegovi duši so se pojavile besede nekega drugega proletarskega mučenika:

»Dustiše, naj gre ta kelih mimo mene!«

Ali Fimmie zaduši glas svoje slabosti in reče:

»Doevjte mi, sodrugi, kaj naj storim?«

Kalenkin vpraša:

»Ali ste propagirali v Ameriki?«

»Bil sem celo enkrat radi govora pod milim nebom zaprt.«

Kalenkin se poda v kot sobe. Dolgo je ril med kakim pol ducačom zeljnatih glav in izvelkel zavoj. Bilo je kakih dvesto letakov.

Kalenkin jih preda Fimmiju in reče:

»Sprašujejo me: Kako se naj dopove Američanom resnica? Jaz trdim: Pokazite jim, kako smo delali propagando med Nemci, natpisimo proklamacije na Nemce v angleškem jeziku, da bodo lahko čitali Amerikanci in Angleži. Morda bo to kaj pomagalo.«

Fimmie gre bližje k svetilki in čita:

»Proklamacija armadnega odbora ruske dvanajste rudeče armade, nalepljena v Rigi v času nemške zasedbe.

Nemški vojaki!

Ruski vojaki dvanajste armade Vas opozarjajo, da se vojuiete za avtokracijo, proti revoluciji, proti svobodi in pravičnosti. — Zmaga Viljema je smrt demokracije in svobode! Mi zapuščamo Rigo, vendar vemo, da se bodo moči revolucije izkazale močnejše, nego moči topov. Mi vemo tudi, da zmaga navsezadnje Vaša vest, in da bo nemški vojak z rusko revolucionarno armado prodiral združeno k svobodi. Trenutno ste Vi močnejši od nas, a je Vaša moč le

Narodno-obrambna društva.

Klerikalci dr. Breclji je stavil predlog, da se za obrambna društva stavi v nov proračun posebna vsota in da se naj v to svrhu zviša veselični davek na kino. Ob tem predlogu se je razvila zelo živa debata o nacionalnem vprašanju, ki ga je načel naš klub.

Nacionalno vprašanje in NDSJ.

Narodno-obrambna društva so buržuazne organizacije, ki vzgajajo nacionalistično sovraštvo in odvrtačajo proletarijat od razrednega boja in internacionalne solidarnosti. Ta društva samo koristijo kapitalističnemu razredu, ker razdvajajo delavstvo. NDSJ ne zanemarija nacionalnega vprašanja. Ona podpira in bo podpirala vsako nacionalno-revolucionarno gibanje, ki je naperjeno proti imperijalističnemu izkoriščanju, toda to ne z obrambnimi društvi, marveč z akcijami proti današnjemu kapitalističnemu družabnemu redu, pokazujoč, da v okvirju tega reda ni mogoča rešitev nacionalnega vprašanja, kar je do mere pokazal verzajski mir, ki je med drugim slovensko ljudstvo izročil izkoriščanju italijanske in nemške buržuazije. Rešitev nacionalnega vprašanja je mogoča le v socialistični državi, kar je pokazala ruska federativna republika, ki je priznala vsakemu narodu popolno pravico samoodločbe, tako da se lahko odcepi od republike, če to hoče, dočim do danes še nobena kapitalistična država tega vprašanja še ni rešila, marveč je nacionalna nasprotnost še poostrela, ponekod do državljanske vojne (Irska). Ker služijo narodno-obrambna društva samo interesom buržuazije in stoji danes poleg tega še pod vplivom fašizma in se z njimi ne bo rešilo vprašanje narodnih manjšin, zato je naš klub proti temu, da bi se dovolila kaka podpora za ta društva.

Socijalist Tokan v notni fronti z nacionalisti.

Proti govorniku našega kluba se je oglašil »socijalist« Tokan, ki je proglasil gornja izvajanja za konfuzna in se zavzemal z vso odločnostjo za obrambna društva, sklicujoč se, da so tako vedno tudi delali češki socijalisti (oni namreč, ki sede v vladi s češkimi demokrati = reakcionarna češka buržuazija op. ur.). Za svoja izvajanja je žel posebno pohvalo zajednice in demokratov. In reakcionarni denuncijantski Narod mu je napisal tale slavošpev:

»Sejina dvorana še ni doslej doživela tako odkritega in odločnega zagovornika naših narodnih manjšin. Socijalist je jasno in določno povedal, da mora socialistična stranka tudi sedaj v naših časih gmolno podpirati (Tokan bo govtovo kot centralni tajnik lesnih delavcev pri prihodnji seji predlagal, da se naj dovolji podpora narodno-obrambnim društvom in bo kot »razredno-zavedni« delavec v to svrhu govtovo tudi sprejemal denar od kapitalistov, op. ur.) narodne manjšine, da se jim zagotovi obstanek. Ne moremo čakati na mirni sporazum. Čestitamo, s. Tokan! Samo zdi se nam, da se z Vašimi izvajanimi niti člani Vašega kluba niso strinjali, ker so z nami vred glasovali proti predlogu. Tokan pa nam je zopet enkrat predočil socialni patriotizem v praksi. Tokan nam je doma predočil, da so socijalisti in njihova internacionalna v bistvu verni lakajji buržuazije in da je njihov internacionalizem gola fraza.

Značilno je bilo tudi stališče klerikalcev, ki so pri eni prejšnjih sej glasovali proti, tokrat pa so se udali komandi svojega desnega krila in s tem zopet pokazali, da mora njihova Delavska zveza plesati tako, kakor gode njihova posredujoča gospoda.

Občinski delavci.

Naš klub je stavil interpelacijo na župana, ker se ne izvaja sklep občinskega sveta glede regulacije plač in delovnih pogojev za občinske delavce. Ta interpelacija je povzročila vihar ogorčenja pri klerikalcih (odlikovali so se: dvorni svetnik dr. Breclji, prof. dr. Rožič in fijakar Mozer), češ, da občinski delavci samo lenuharijo in nič ne delajo in da vlada splošno ogorčenje nad njimi. V resnici je pa stvar ta, da so razni vodilni gospodje v posameznih mestnih podjetjih sedaj zelo hudi in povsod hujskajo proti delavcem, češ da imajo previsoke plače in da nič ne delajo, jezi jih tudi to, da z njimi ne morejo postopati tako, kakor je to bilo pod demokrati. Sami pa zase zahtevajo razne posebne doklade, delavcem pa ne privoščijo eksistenčnega minimuma, ki je bil uveljavljen z omenjenim sklepom.

Ob tej priliki se je takoj jasno pokazalo, kako izgleda politika zastopanja interesov celokupnega ljubljanskega prebivalstva. Niti eden izmed klerikalcev se ni dvignil v obrambo občinskih delavcev. Strinjali so se pač tudi levi z ogorčenjem desnih. Značilen je bil tudi odgovor župana, priznavajoč, da je pretil z odpustom onim hlapecem, ki so se branili voziti v dežju, izgovarjajoč se, da so imeli dežne plašče in da je le malo deževalo. Kolikor pa je nam znano, nimajo hlapeci ne dežnih plaščev in brez njih bi bilo dobro, da bi šel enkrat župan voziti v takem dežju kakor je bil takrat. Tudi to si bomo zapomnili in temu primerno uravnali naše korake.

V obrambo občinskih delavcev se je oglašil s. Celešnik, edini iz socialističnega kluba, ki je krepko zavrnil klerikalni napad. Molčal pa je kot grob strokovni tajnik Tokan.

Vsled tega je moral braniti delavske interese samo naš klub s s. Celešnikom proti celi zbornici.

Zadnja občinska seja je zopet jasno pokazala, da v odločilnih trenotkih delavske politike odpove tako krščanski socializem, kakor tudi socijalpatriotizem. Obenem pa je to nauk, da delavski razred nima od nikogar ničesar pričakovati, da si mora vse pridobivati izbojevati v boju proti kapitalizmu in lažisocijalizmu klerikalcev in socijalpatriotov.

Mimogrede.

Železničarska godba in »Orjuna«.

Dobili smo tale popravek. Priobčujemo ga, ne zato, ker se »Zveza jugoslovanskih železničarjev« v Ljubljani sklicuje na § 19 tiskovnega zakona, (v takem slučaju popravek niti ne odgovarja temu paragrafu) nego zato, ker radi priobčujemo dopise, ki so za kratek čas.

»Popravek. Razvijte orjunskega praporja. Pod tem naslovom je prinesel »Glas Svobode«, št. 12 z dne 5. julija 1923 poročilo o razvijanju praporja in je v drugem odstavku izvajal, da je godba ZJZ, narodno-socijalna železničarska godba. Ker pa to ne odgovarja resnici, lojalno (!!) prinašamo sledeči popravek:

»Ni res, da so korakali Orjunci po mestu z »narodno-socijalno železničarsko godbo« na čelu, res pa je, da je korakala na čelu povorka »Godba Zveze jugoslovanskih železničarjev«, ki je kulturni odsek strokovne in nepolitične železničarske organizacije »Zveze jugoslovanskih železničarjev«, ki ni privesek niti narodno-socijalne, niti kake druge politične stranke.

Ni res, da so muzikanti narodno-socijalni in brez sramu in razrednega čuta, res pa je, da so železničarji člani godbe ZJZ, kot taki nepolitični in tako godbeniki in obenem pripadniki raznih političnih strank ne delajo nikomur sramote.

Godba je na razpolago vsakomur, ki jo plača.

Tako govori popravek. On trdi, da »jaz nisem jaz«. Godbo zveze jugoslovanskih železničarjev vodi vodstvo »Zveze jugoslovanskih železničarjev«. »Zveza jugoslovanskih železničarjev« pa je včlanjena v narodno socijalni strokovni zvezi, ki jo vodijo narodni socijalisti. Torej »jaz nisem jaz«.

Kdor ni pripadnik narodno-socijalne stranke ni sprejet v to godbo, razun, če se ne izjavi, da stoji v »Zvezo jugosl. železničarjev«. V nasprotnem slučaju se ga odstrani.

Da je godba popolnoma odvisna od vodstva »Zveze jugosl. žel.« je dokaz ta, da brez vednosti tega vodstva ne sme iti igrati, četudi se jo plača. Treba najprej zaprositi vodstvo »Zveze jugosl. žel.«, ali kakor se imenujejo sedaj po 8. juliju »Udruženje jugosl. žel.«, in šele, če vodstvo dovoli, sme godba igrati. Dokaz 1. majnik.

Da resumiramo:

Narodni socijalisti so glasovali za »Obznanilo in za »Zakon o zaščiti države«. Narod. soc. vodijo »Narodno-socijalno strokovno zvezo«. V »Narodno-socijalni strokovni zvezi« je včlanjena »Zveza jugoslov. železničarjev«, ali po novem »Udruženje jugoslovanskih železničarjev«. Vodstvo »Zveze jugoslovanskih železničarjev« odnosno »Udruženja jugoslovanskih železničarjev« vodi ali razpolaga z »Godbo Zveze jugoslovanskih železničarjev«. Ta godba pa je korakala po mestu na čelu »Orjuncem«.

Gospoda, pošljite še popravek!

Sokoli pod zaščito žandarmerije.

V nedeljo, 15. t. m. so imeli Sokoli izlet v Zagorju in res jih je nekaj prišlo iz sednjih krajev, da ojunajo zbegane zagorske Orjunce, ki ne vedo kam bi se skrili odkar že deca po Zagorju poje ono znano: »Po Zagorju smo hodili, smo Orjunce spat podili...«

Ker pa se zagorski Sokoli in Orjunci ne čutijo varne v Zagorju, so prosili žandarmerijo za pomoč, ki jim je seveda rada ustregla. Orožniki so sporočili našim sodrugom, da bo vsakdo na licu mesta aretiran, kdor bi o Sokolih ali Orjuncih delal kake »nedostojne« opazke ali če bi kdo celo izzival.

Razume se, da je ta opomin bil nepotreben, ker so zavedni Zagorjani šli vsi na svoj shod in pa na prireditve »Vesne«, ki je nastopila v Kisovcu in se nikomur niti vredno ni zdelo, da bi delal sploh kake opazke umirajočemu Sokolu in propadajoči Orjuni.

Sokolu in Orjuni pa čestitamo, da je vsaj žandarmerija privolila, da jima asistira pri pogrebu.

Zlobne duše

pravijo, da je dne 15. julija 1923 na veselico lesnih delavcev v Tivoliju pridrvel neki avto črne vsebine, ki je pri belemu dnevu naredil na prisotne neugoden vtis. Firbec radovednežev je hotel ugotoviti, kaj je prav za prav na stvari in je na splošno zadovoljstvo dognal, da cela stvar ni popolnoma črna in da se v avtu razen g. Moškerca, šoferja in drugih dveh klerikalcev nahaja bela oseba, ki se drugače menuje Tokan Ivan. Firbec ni dal miru in se je pozneje zapazilo, da se ta bela oseba prav »lušno« zabava pri mizi g. dr. Adolfa Golija, tajnika Zveze Industrijev. Ker ste igrali dve godbi, se pogovor ni mogel natančno razumeti, najbrž se pa gre za splošne interese delavstva, posebno lesnega. Drugače je veselica šla v polnem redu in se plačilni natakar posebno prijazno zahvaljuje dotičnemu sodrugu, ki je zanj pobiral ponočni davek. Kolikor se sliši, ga bo najbrž delegat ministra financ predlagal v odlikovanje, kakor hitro se povrne z dopusta. Seveda, vse v splošnem interesu delavstva.

Kibic § 13!

»Svi traže pare.«

Posnemamo po »Slovencu« dobesedno:

Belgrad, 17. julija. (Izv.) Semkaj so prišli dr. Novačan, bivši komunistični poslanec Klemenčič in bivši pokrajinski namestnik za Slovenijo Ivan Hribar. Dr. Novačan govori radikalcem nekaj o porabi novega li-

sta in za nov list »traži pare«. — Bivši komunistični poslanec Klemenčič baje tudi »traži pare«. — Bivši pokrajinski namestnik Hribar baje tudi »traži pare«. — Skratka, »svi traže pare«.

To je najnovejša senzacija v Jugoslaviji.

Ali traži »baje« Klemenčič tudi »pare« za kakšen list ali pa morda za stranko »levih socijalistov«, a la Golouh,

Ne vemo. Čakamo novih senzacij.

Delovanje v parlamentu.

V vseh parlamentih Evrope se opaža živahno gibanje, da se prikoji tudi diskusija v parlamentu živahnejšemu temperametu in izpremenjenim oblikam občevanja v današnjem času. V Parizu diskutirajo z gumijevkami, na Dunaju se zmerjajo s tačovi, v Budimpešti z lumpi in velezidajci, v Berlinu se pa ravsaajo kot šolski otroci, v Rimu se zapirajo in pretepajo po straniščih, v Beogradu učijo eden drugega balkanskih in prečasnih metod, pri čemer balkanizem zmaguje, v Madridu se igrajo z revolverji. Poslanci čutijo torej očitveno potrebo po jasnejšem izražanju in večjem osebnem zbljevanju, kot je bilo to doslej v navadi. Zato se bo uredilo govorniške navade »kulturnih narodov« po vzgledu Indijancev in Zmorcev. In to s sledečimi predpisi:

1. Razlike v mišljenju med posameznimi poslanci se izenači s pestmi.

2. Poslance, ki umorijo svojega tovariša v javni seji, se prvič pozove na red, pri drugem uboju se jih izključi od treh sej. Žrtve se pokopljejo na stroške parlamenta.

3. V interesu čistosti poslojpa se prosijo, ne pljuvati drug drugemu v obraz.

4. Visoki gospodje se ne smejo zmerjati med seboj s tačovi, vlomilci, roparji, hohšapljerji itd., ker pri tem trpi udelo narodnih zastopnikov in meščanskega reda.

5. Med govorom se prosijo poslance, da se po možnosti ne dvobojujejo, ker s streljanjem se povzroča šum, vsled katerega se ne more slišati govornika.

6. Parlament se ne sme zamenjavati s sejmiščem, cirkusom, bojnimi tekmami itd.

»Slovenskemu Narodu« v album.

Tovarnar Bang: »Moj up je in ostane močno kraljestvo. Veličanstvo ste ključ moje kase.«

Kralj: »Kaj? Kaj sem jaz?«

Tovarnar Bang: »Ključ moje kase! Dovoljujem si, Veličanstvo, Vas tako imenovati.« (Björnštjerne Björnson.)

Suženjska morala.

»Slovenski Narod« si dovoljuje opozarjati p. t. policijske oblasti, da so zastopniki Neodvisne delavske stranke Jugoslavije v občinskem svetu izjavili, da ima vsak narod naravno pravico do popolne samostojnosti in lastne državnosti. To je »Narodu« — Kapitalverbrechen. To vemo dobro, vsaj je »Slovenski Narod« imenoval tiste ljudi, ki so propovedovali za časov der hochseligen k. u. k. Avstrija pravico jugoslovanskih narodov do lastne države — za zrele za Žabjek ali Studenec. »Slovenski Narod« si lahko izbere za geslo: »Ich dien'!«

Dopisi.

TRŽIČ NA GORENJSKEM. V tukajšnjem »Delavskem Domu« visi slika Karl Marksa in Ivana Cankarja. Kako se počutita sredi buržuaznih časopisov, si lahko, sodrug urednik, mislite, če Vam povem tole zgodnico:

Vprašam te dni, zakaj ni »Glasa Svobode«, ker spada ta delavski list prej sem, nego »Jutro«, »Slov. Narod« in »Slovenec«, ki vse tam. Čuda, da še ni »Orjuna« med njimi.

Pa mi pravi gostilničar: »Zato ne bo več tu »Glasa Svobode«, ker je v 12. številki, v članku »Delavski zlet v Mariboru« nekoliko spregovoril o tem zletu ne tako, kakor bi ravno ti gospodje hoteli. Zato je društvo »Svoboda« sklenilo, da »Glas Svobode« ne sme več v »Delavski Dom« v Trziču.«

Mislil pa, da to ni samo ta vzrok, nego jih peče podlistek »V senci trobojnic«.

Silno so se razsrdili na delavski list, a na meščanske se ti »svobodašji« prav nič ne srde; oni svoje člane vzgajajo namreč v duhu tistih časopisov. Zato preči velika nevarnost Marksu in Cankarju, da zletita tudi nekega prijaznega dne iz »Delavskega Doma« in pridefa tja Kristan in Vanderwelde.

Ker pa ti »socijalisti« tako vzgajajo delavstvo, zato ni čuda, da je delavstvo popolnoma brezbržno, kakor v strokovnem, tako v političnem oziru. Kapitalisti pa se pasejo in rede trebuhe in se hvaležno spominjajo gospodov »socijalistov« in »Svobode«.

IZJAVA. V našem listu št. 4. letošnjega leta je izšel dopis, v katerem se osebno žali g. Pogačnika, lesnega trgovca v Podnartu. — Žal nam je, da smo pri pregledovanju dopisa prezrili dotične besede in ker nečemo osebno žaliti nikogar, nego le stvarno bičati krivico, to zadevo tem potom lojalno popravljamo.

VRHNIKA. V štev. 13. sem čital, kako je gostilničarka Rakar ozmerjala našega sodruga s psom, ker je pobiral prostovoljne prispevke za tiskovni sklad »Proletarske Mladine«. Prosim, da mi dotični sodrug sporoči svoj natančni naslov. Jakob Peternelj, tovarna Globus, Vrhnika.

TRBOVLJE. Stavbinci pozor! Tukaj v Trbovljah se dela bolnica za rudnik. Prevzela je stavbo tvrdka iz Ljubljane, Kasal, ki ima nekega palirja, kateri priganja delavce, da morajo delati 12 ur, od 6. zjutraj do 7. zvečer brez vsakih nadurnih plačil. Dela se tudi vsako nedeljo. Ta človek postopa z ljudmi prav nečloveško. Ako n. pr. delavec zamudi par minut, mu ta gospod takoj reče, da ga ne potrebuje več. — Treba bo poučiti tega gospoda, kako se ima vesti z ljudmi.

Razno.

TATOVANI ČLOVESKI ZLEZ.

Pred časom so našli na cesti pri Chikagu (v Ameriki) delavca po imenu Wozniak v stanju omotice. Ko so ga spravili ljudje k zavesti se je ugotovilo, da mu manjkajo žleze. Ker se je pripetilo že prej mnogo slučajev, da so bile komu ukradene žleze na nasilen način, se je takoj uvidelo, da se nahaja zopet pred takim slučajem. Delavcu Wozniaku so morali proti njegovi volji poklicani zdravniki ukrasti žleze. In res je detektiv, ki se je začel baviti s tem novim slučajem tatvine žlez, kmalu za tem razkril svojemu načelniku, kako so bile ukradene človeške žleze. Detektiv je izpovedal, da se je neki star milijonar imel oženiti s petindvajset let staro nevesto in da je nekemu zdravniku obljubil sto tisoč dolarjev, ako mu z operacijo preskrbi nove žleze. — Zdravnik je najel ljudi, ki so ugrabili človeka in ga oddali v bolnišnico na severni strani mesta. Tam so ga imeli v omotici skozi tri dni. Detektivski načelnik pravi, da mu je detektiv izročil imena zdravnikov in roparjev. Policija pa ni dobila imena milijonarja. Detektivski načelnik pravi, da je izpovedal detektiva tako podobna dogodkom, ki jih je doživel Wozniak, da je takoj poslal po njega da ga še enkrat zasliši.

Wozniaka so napadli štirje roparji človeških žlez. Vrgli so mu vrečo prek glave, nkar je padel v omotico. Ko se je prebudil je ležal ravno na istem mestu, vrečo je imel še čez glavo, pa ukradene so mu bile žleze. Detektivski načelnik se hoče zdaj prepričati, ako Wozniak spozna katerega svojih napadalcev.

Dogodek o tatvini žlez se bo zdel čitateljem neverjeten. Vendar ni tu ničesar neverjetnega. Denar, ki je v Ameriki bolj kot kje drugje sveta vladar, ne vemo zakaj bi se ne napravil vladarjem tudi nad žlezami, zdravega a uboga delavca, kateremu gotovo ne morejo tako rabiiti kakor že izmozganemu in izživelemu milijonarju. Še boga lahko kupiš za denar, toliko prej pa lahko podkupiš zdravnika in oblaš, da ti gredo na roko.

DRAGA KNJIGA. Beograjski »Novi list« prinaša ta-le primer sinekure in korupcije. Eden od naših profesorjev, ki seveda ne misli sedaj na štrajk ali na ostavko, je po treh letih dovršil neko svojo knjigo v francoščini. In vlada ga je radi tega dela poslala v Pariz. Če se sešteje vse, kar je dobil kot plačilo v frankih in kar je prejel na rednih dohodkih in na izrednih »subvencijah« ter se porazdeli na vse strani te knjige, vidimo, da stane vsaka stran nič manj in nič več kot 1000 frankov, kar znači po sedanjem tečaju 6500 dinarjev.

Tiskovni sklad.

Bandelj Angela, Moste 1 Din, Peterkovič Franc, Ljubljana 1 Din, Sešek Franc, Medvode 5 Din, Delavci v Radomljah pri Kamniku 4 Din, Delavci v tovarni »Titan«, Kamnik 24.50 Din, Kajzer Peter, Skofja loka 2 Din, Porenta Janez, Skofja loka 2 Din, Peternel Jakob, Vrhnika 4 Din, Ojsterc, nabral 96 Din, Mestni uslužbenci, darovali 340 Din, Vuk, nabral na veselici 225 Din, Izletniki na Bled, nabrali 180 Din, Zavedno omizje v šišenski gostilni 75 Din, Stukelj, Ljubljana 25 Din, Čretnik Fran, Grobelno 1 Din. Skupaj 985.50 Din. Izkaz v zadnji številki 3.835 Din. Vsega skupaj 4.820.50 Din.

Sodrugi! V kratkem izide »Kapital« K. Marka (popularna izdaja I. Bouharta) v hrvatskem jeziku. Za organizirane delavce stane 30 Din, za druge pa 40 Din. Naročila in denar se naj pošilja: M. Pi-jade, Kosmajška ulica 60, Beograd.

Vsak razredno-zaveden delavec mora poznati »Kapital«. Zato sezite po njem.

DELAJSKO GLASBENO DRUŠTVO priredi v nedeljo, 29. t. m. pešizlet v Vevče pri Dev. Mar. v Polju. Naj bi se tega zleta udeležilo kolikor mogoče največ sodrugov. Delavstvo v Vevčah in okolici opozarjamo na 29. julij, ko se snidemo v prijetni zabavi in petju. Natančneje v prihodnji številki.

Sestanek ljubljanskih zaupnikov N. D. S. J. je vsako sredo ob pol 8. uri zvečer v »Delavskem domu.«

Lastnik in izdajatelj Konzorcij.

Odgovorni urednik Anton Sušteršič.

Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.